

политики и выборов в США и Франции. Рост популизма сейчас объясняют разрушением либерального консенсуса, которое началось после окончания холодной войны, с ростом напряжения между демократическим мажоритаризмом и либеральным конституционализмом - двумя главными основой демократических режимов. Усиление роли популизма свидетельствует о постепенной потере привлекательности либеральных решений в сфере политики, экономики и культуры, а особенно в звене идеологии. Мировой опыт свидетельствует, что популистское движение активизировалось в периоды, когда страны переживали переломные этапы своей истории. При резких социально-экономических сдвигах особенно тогда, когда ломались старые устои, а новые еще не вычеркивались четко и ясно, на политическую арену выходят популистские деятели. Основанный на обыденном, непосредственном восприятии окружающего мира и его проблем упрощенных представлениях о причинно-следственные связи и отношения общественной жизни, популизм предлагает соответственно облегченные, зачастую бунтарские пути выхода из сложных ситуаций.

Ключевые слова: популизм, публичная политика, выборы, избирательная кампания, политическая идеология, политическая программа.

Kiyanka I., PhD in political sciences, docent, Lviv Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Lviv, Ukraine), E-mail: kiyanka@i.ua

Public policy and populism in the XXI century: the case of the US and France.

Abstract. The article deals with the problems of populism in the light of public policy and elections in the United States and France. The growth of populism now explain the destruction of the liberal consensus, which began after the Cold War, with increasing tension between democratic majority and liberal constitutionalism - the two main pillars of democratic regimes. Strengthening the role of populism shows the gradual loss of the attractiveness of liberal solutions in the field of politics, economy and culture, especially in the link ideology. World experience shows that the populist movement intensified in periods when the country experienced a turning point in its history. In sharp socio-economic changes particularly when breaking the old principles and new ones have not clearly, the political arena out populist leaders. Based on everyday, direct perception of the world and its problems simplistic notions of cause and effect relationships and social life, according populism offers lightweight, often rebellious ways out of difficult situations.

Keywords: populism, public policy, elections, campaign, political ideology, political program.

УДК 316.35(477)+352.075

Березинський В. П.,

доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
(Дніпро, Україна), E-mail: visnukdnu@i.ua

САМООРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДИ У ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Анотація. Виявлено, що формами участі громадян у вирішенні питань місцевого значення є: вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних та міських голів; участь у місцевих референдумах, загальних зборах за місцем проживання і громадських слуханнях; можливість порушити в порядку місцевої ініціативи розгляд місцевою радою будь-якого питання, яке належить до її відання. Виділено такі функції членів громади на рівні місцевого самоврядування: індикація, оцінювання, генерація, каталіз, контроль. Визначено такі методи залучення громадськості до процесу розробки та прийняття рішень місцевого значення: підвищення рівня громадської інформованості; консультації з громадськістю; громадській контроль за діяльністю органів влади; стратегічне планування розвитку громади.

Ключові слова: самоорганізація громади, децентралізація влади, форми та методи участі громадян у місцевому управлінні, ролі децентралізації влади.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Протягом кількох останніх років в Україні відбувається активна фаза реформування територіального управління, пов'язаного з децентралізацією системи державного управління та місцевого самоврядування. Сьогодні успіх децентралізації влади в Україні напряму залежить від того, чи зможуть громади в цілому і кожен її член усвідомити свою вирішальну роль в ухваленні рішень щодо розвитку своєї території. Тому пріоритетними завданнями владних органів є сприяння участі громадян у формуванні та реалізації управлінських рішень з використанням успішного світового досвіду, новітніх технологій і практик, а також аналіз та усунення причин політичної пасивності громадян. Крім того, підвищення ролі громадян є життєво важливим для розвитку демократії в цілому. Запровадження у політичний процес таких форм участі громадян у владі, як реалізація громадянами та їх об'єднаннями права прямого голосу, стимулювання цивільних навичок і громадянських чеснот тощо, призведе до ухвалення раціональних рішень, що ґрунтуються на врахуванні громадської думки, а це, у свою чергу, збільшить рівень підтримки цього процесу, особливо на найнижчому місцевому рівні [5, с. 98–99].

У політичній теорії існує два основних підходи до участі громади в управлінні. Перший підхід орієнтований на громадянах та їх участі в житті суспільства, де вони виступають так би мовити «бенефіціарами» державних програм у соціальних і суспільних сферах. Цей напрямок передбачає запровадження низки методів широкої участі з оцінки, консультування, планування, моніторингу установ, навчання та підвищення кваліфікації. Тут в основному наголос робиться на саморозвитку громади. Другий підхід орієнтований на традиційні форми участі громадян у владних процесах – голосування, членство в політичних партіях, лобіювання. Тобто участь громадян здійснюється у конвенціональних (вибори, мітинги, маніфестації, збори, страйки, інші види масової публічної участі; організація громадських ініціатив; функціонування комітетів за участю осіб, які користуються авторитетом; направлення делегацій від жителів; подача органам влади петицій; публікація в пресі відкритих листів; поширення листівок і прокламацій), так і неконвенціональних (організація масових акцій, починаючи з маршів протесту, демонстрацій, страйків і закінчуючи такими протизаконними діями, як захоплення приміщень, блокування доріг тощо) формах.

У контексті децентралізаційних процесів однією з найперспективніших форм безпосередньої демократії є самоорганізація населення, яка має велике значення в розв'язанні проблем населення за місцем проживання та його співпраці з органами місцевої влади. В авторському розумінні сутність політичної самоорганізації у громаді полягає не у створенні в її межах нових структурних елементів, а у самозбереженні її системної якості як політичного цілого, яка обумовлена потребою у відновленні рівноваги (оптимального стану) системи, змінами напрямків її еволюції, чергуванням режимів прискорення процесів та їх уповільнення, процесами диференціації та гомогенізації структури системи [1, с. 44–45].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню теоретичних і практичних питань децентралізації влади та проблем громадської участі займалися представники різних наукових напрямів. Серед зарубіжних авторів можна виділити праці С. Аароновича, Г. Бребана, К. Біркхольца, Д. Вілкокса, Ж. Вуеля, Б. Гурне, Р. Драго, Т. Маунця, Д. Міллера, Г. Хаутон та ін. Західними вченими розроблені різні моделі, що описують ступінь участі населення в управлінні (наприклад, «сходи участі» Ш. Арнстейн, «піраміда залучення» Я. Кунца, «громадської участі» Дж. Ротмана).

У вітчизняній науці цьому питанню приділяють увагу В. Авер'янов, М. Баймуратов, В. Бакуменко, О. Батанов, В. Борденюк, О. Бориславська, М. Братковський, В. Вакулєнко, С. Волковецька, В. Григор'єв, І. Грицяк, В. Гройсман, Н. Ільченко, В. Князєв, Н. Колісніченко, А. Колодій, В. Кравченко, І. Кресіна, А. Лелеченко,

О. Лиска, В. Мамонова, М. Нагорна, Н. Нижник, М. Орзіх, В. Погорілко, М. Пухтинський, М. Силенко, О. Скрипнюк, І. Цурканова, А. Чемерис, В. Шаров та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття самоорганізаційного потенціалу громади у процесах децентралізації влади у сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Самоорганізаційний потенціал громади у децентралізаційних процесах полягає у конструктивній участі громадян у прийнятті рішень, що конкретизується такими елементами: ініціатива та бажання здійснити зміни (громадяни повинні відчувати, що наслідки ухвалених владою рішень безпосередньо впливатимуть на їх життя); відданість справі (громадяни повинні бути наполегливими у своїх намірах співучасті); знання методів участі громадськості, особливостей їх впровадження та потенційних результатів; обізнаність зі своїми правами та обов'язками щодо співпраці з владою та впливу на процес прийняття рішень; необхідна підготовка; співпраця з місцевою владою (представники місцевих органів влади повинні навчитися спілкуватися з громадянами, бути неупередженими та ставитись з розумінням до їхніх потреб); чіткий орієнтир на успіх як для громадян, так і для місцевої влади (активна участь громадян у процесі розробки та впровадженні політики відбувається за умови, що проблема стосується їх безпосередньо або вони отримають певні переваги від її вирішення); планування та впровадження змін; прозорість; гнучкість (влада та громадяни повинні вміти домовлятися та співпрацювати); залучення професійних експертів, зокрема, спеціалістів з громадянської освіти, організації громадських слухань, проведення досліджень якості послуг тощо [5, с. 98–99].

Участь громадян особливо відчутна у місцевих справах, оскільки органи місцевої влади відіграють важливу роль у повсякденному житті мешканців конкретних територій. На думку Яна Фути, участь громадян у місцевому розвитку є ключем до рівності, відкритості та стійкості територій, вона може допомогти у підвищенні ефективності процесу розвитку територій та надання якісних послуг, зробити управління більш ефективним, поглибити демократію. Надання послуг та взаємодія з органами місцевого самоврядування відкривають широкі можливості для реалізації демократичних ідеалів. Британський аналітик обґрунтовує це наступним чином. По-перше, громадяни та громади хочуть більше влади та впливу на своїх територіях. По-друге, для вдосконалення практики управління на місцях із залученням громадськості необхідне використання знань про різні місцеві потреби та можливості. По-третє, масштаб і складність місцевих процесів управління, а також швидкість, з якою вони змінюються, є викликом як для громад, так і для посадових осіб. По-четверте, принципи демократії, прозорості, підзвітності, принцип соціальної справедливості є основоположними для громадянина та участі громад в прийнятті рішень. По-п'яте, доброзичливість і навички місцевих депутатів і посадових осіб є ключем до ефективного управління громадами [10].

Участь громади у вирішенні питань місцевого значення закріплено на конституційному та законодавчому (Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [7], «Про місцеве самоврядування в Україні» [8], «Про органи самоорганізації населення» [9]) рівнях. Зокрема, громада має право безпосередньо або через органи місцевого самоврядування без втручання будь-яких інших владних структур розробляти та впроваджувати рішення, що призведуть до покращення якості життя людей, що проживають на відповідній території. Громадянам України надано право брати участь у вирішенні питань місцевого значення в різноманітних формах: вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних та міських голів; участь у місцевих референдумах, загальних зборах за місцем проживання і громадських слуханнях; можливість порушити в порядку місцевої ініціативи розгляд місцевою радою будь-якого питання, яке належить до її відання. Крім цього, населення може брати участь у таких заходах: громадські обговорення проектів нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування; робо-

та громадських комісій і громадських дорадчих органів; проведення громадських експертиз проектів рішень місцевих рад; робота органів самоорганізації населення; виконання на громадських засадах робіт з благоустрою населених пунктів та ін. Окремо регулюється процедура добровільного об'єднання територіальних громад.

На рівні місцевого самоврядування в Україні члени громади виконують такі функції: виявлення проблем та потреб, що є важливими для населення (функція індикації); допомога органам влади визначати рівень задоволеності жителів якістю послуг (функція оцінювання); сприяння виробленню нових ідей, пошуку нових рішень проблем, оцінці альтернатив різних рішень (функція генерації); прискорення процесів реалізації ухвалених рішень (функція каталізу); забезпечення дієвого контролю громади органів влади під час розробки, прийняття та реалізації ними управлінських рішень (функція контролю) [6].

Самоорганізаційний потенціал громади у децентралізаційних процесах продуктивно розкривається через характеристику різноманітних ролей децентралізації влади. Виділяють внутрішньо-інтегративну, структурну, мобілізаційну, функціонально-перерозподільчу, демократизаційну, автономізаційну, інструментальну, емансипаційну та модернізаційну ролі децентралізації влади [3].

Так, у внутрішньо-інтегративному аспекті децентралізація влади передбачає розширення повноважень громади, створює передумови для їх згуртованості на шляху до реалізації відповідних соціально-економічних та політичних інтересів. Забезпечуючи структурування відносин між державою та громадянським суспільством, децентралізація влади сприяє саморозвитку громади, позбавляє її надмірного патерналізму та відкриває нові можливості для реалізації своєї діяльності, а мобілізаційний аспект децентралізації влади дозволяє успішний досвід вирішення тої чи іншої проблеми в одній громаді поширювати його в іншому регіоні для вирішення схожих проблем.

Розкриваючи функціонально-перерозподільчу роль децентралізації влади, В. Гройсман підкреслює, що завдяки високому рівню регіональної самоорганізації відбувається «функціональна організація регіону, яка базується на реалізації права ініціативи, референдуму», що тим самим можливе лише за активної участі громадянського суспільства, яке отримує нові імпульси для власного розвитку [3]. Крім того, переведення більшості рішень на низовий рівень управлінської ієрархії стає стратегічно важливими для самоорганізаційних структур громадянського суспільства. Це пояснюється тим, що різні організаційні функції органів державної влади піддаються контролю з боку суспільства, завдяки чому зменшується обсяг централізованого контролю, забезпечуючи тим самим більшу автономність регіонального управління. При забезпеченні автономізаційної ролі децентралізація залучає громадянське суспільство, яке має контролювати непорушність та рівноправність громад, проте не допускаючи «зрівнялівки». Як стверджує В. Гройсман, «завдяки інструментальній ролі децентралізації влади громадянське суспільство здобуває можливість протистояти такому урівнянню, оскільки відбувається чітке розмежування між державою та громадянським суспільством, особлива увага при цьому відводиться певним формам самоорганізаційної діяльності громадян» [3]. У такий спосіб держава та громади здобувають більше можливостей для реалізації взаємного контролю та взаємної відповідальності, тим самим створюючи відповідний простір для формування плюралістичного громадянського суспільства, з розширенням можливостей для власного рекрутування громад у різні інституційні структури, які покликані відстоювати їх інтереси на відповідних рівнях.

Також децентралізація відкриває можливість для налагодження поліваріантних зв'язків між громадянами, розширюючи комплекс прав людини як в політичному, так і в соціальному відношенні. Відповідно високий рівень громадянської

самоорганізації призводить до індивідуального включення громадян у всі сфери суспільного життя. У зв'язку з цим, В. Гройсман зазначає: «Децентралізація влади, виконуючи емансипаційну роль у розвитку громадянського суспільства, спонукає його до вироблення нових «ідеологічних алгоритмів», оскільки активізує громадську самосвідомість, у рамках якої має сформуватись нове «соборне» ставлення до держави, яка зазнає певної гіпертрофії своїх функцій, особливо в добу постмодерну. Фактично, тут держава, децентралізуючи свої функції, стає більш відкритою для компромісу із суспільством, тоді коли воно навпаки пересікає певний екватор у їх відносинах» [3].

І нарешті, характеризуючи модернізаційну роль децентралізації влади, В. Гройсман вказує на те, що під час реформ зростає роль «ініціативи громади», яка все більше відчуваючи себе ізольованою від держави, акумулюється задля самостійного вирішення своїх проблем. Завдяки цьому мобілізаційна роль децентралізації слугує утвердженню співпадіння суспільного (державного) та громадянського у процесі реалізації відповідних «громадянських ініціатив» [3].

Разом з цим варто відзначити, що участь громадськості не повинна здійснюватися за якихось особливих обставин; вона має бути частиною повсякденного життя громадян.

Можна виділити такі методи залучення громадськості до процесу розробки та прийняття рішень.

1. Підвищення рівня громадської інформованості. Успіх більшості підходів до залучення громадян залежить від того, наскільки добре громадяни інформовані про діяльність органів влади та процеси, які відбуваються всередині громади. В Україні гостро відчувається потреба в збільшенні доступу інформації та адекватних можливостей її використання. До інструментів комунікації та інформування можемо віднести публікації в місцевих засобах масової інформації, телевізійні та радіопередачі, електронні засоби спілкування.

2. Консультації з громадськістю. Механізм консультації з громадськістю включають громадські слухання, круглі столи, дорадчі ради, зустрічі зацікавлених сторін тощо. Вони дозволяють залучати широкі кола громадян до процесу вироблення політики та надання послуг органами влади.

3. Громадській контроль за діяльністю органів влади. Громадській контроль за діяльністю органів влади передбачає впровадження таких механізмів та процедур, як дослідження якості державних послуг, здійснення моніторингу цих послуг та діяльності влади, діяльність наглядових рад, громадського журі та створення коаліцій недержавних організацій. Цей підхід допомагає підвищити відповідальність та прозорість органів влади шляхом проведення постійного моніторингу та налагодження зворотного зв'язку з громадськістю.

4. Стратегічне планування розвитку громади. Основною метою стратегічного планування розвитку громади є вироблення місцевих соціально-економічних стратегій на тривалий період для посилення економічної позиції громади та покращення рівня життя його мешканців. Стратегічне планування із залученням громади має два значення: по-перше, дозволяє сконцентрувати увагу на місцевих проблемах; по-друге, передбачає виявлення і використання власних ресурсів громади.

Використання будь-якого з наведених вище методів залучення залежить від проблеми щодо якої повинно бути прийнято рішення; від прогресивності місцевої влади; від наявності різноманітних інституцій, які зацікавлені у залученні громади і сприяють розвитку громади; і, головне, від активності самої громади [4].

У зв'язку з викладеним доречним є пропозиція Світлани Волковецької про те, що в питанні реформ місцевого самоврядування варто використовувати давні українські традиції самоорганізації громад. Однією з таких традицій є діяльність Просвіти, яка є успішним національно-політичним проектом. Майже в кожному

галицькому селі та в містах за австрійських часів і пізніше працювали осередки Просвіти, які об'єднували найбільш свідому та активну частину тодішнього українського суспільства. Сьогодні робляться серйозні спроби відновити цю традицію. Так, Івано-Франківською обласною радою була затверджена регіональна цільова програма «Просвіта: XXI століття», розрахована на 2013–2017 роки. Ця програма передбачає, що в кожному населеному пункті області буде створено просвітянський осередок, який має бути ядром самоорганізації громади. Згідно з відповідною концепцією відродження Просвіти такі осередки мають включати найбільш активних і авторитетних громадян в місті чи в селі: міського чи сільського голову, працівників освіти (директора школи, вчителів), священників (незалежно від конфесії), громадських активістів [2, с. 71].

Висновки. Таким чином, у ході проведеного дослідження виявлено, що в децентралізаційних процесах громада володіє потужним самоорганізаційним потенціалом. Право участі громади у вирішенні питань місцевого значення закріплено в Конституції та Законах України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та ін. Формами такої участі є: вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних та міських голів; участь у місцевих референдумах, загальних зборах за місцем проживання і громадських слуханнях; можливість порушити в порядку місцевої ініціативи розгляд місцевою радою будь-якого питання, яке належить до її відання. Крім цього, населення може брати участь у таких заходах: громадські обговорення проектів нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування; робота громадських комісій і громадських дорадчих органів; проведення громадських експертиз проектів рішень місцевих рад; робота органів самоорганізації населення; виконання на громадських засадах робіт з благоустрою населених пунктів та ін. Окремо регулюється процедура добровільного об'єднання територіальних громад. Виділено такі функції членів громади на рівні місцевого самоврядування: функція індикації, функція оцінювання, функція генерації, функція каталізу, функція контролю. Також самоорганізаційний потенціал громади у децентралізаційних процесах може бути розкрито через характеристику внутрішньо-інтегративної, структурної, мобілізаційної, функціонально-перерозподільчої, демократизаційної, автономізаційної, інструментальної, емансипаційної та модернізаційної ролей децентралізації влади. Визначено такі методи залучення громадськості до процесу розробки та прийняття рішень місцевого значення: підвищення рівня громадської інформованості; консультації з громадськістю; громадській контроль за діяльністю органів влади; стратегічне планування розвитку громади.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Березинський В. П. Політична самоорганізація громад: сутність явища, синергія ефектів, форми прояву: Монографія. – Д.: Освіта, 2013. – 320 с.
2. Волковецька С. В. Децентралізація як основний елемент реформування місцевого самоврядування в Україні // Право: науково-інформаційний вісник, 2015, № 11, С. 66–73.
3. Гройсман В. Місце і роль децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства // Демократичне врядування: науковий вісник, 2015, Вип. 15, – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_22. (Дата звернення 25.04.2017)
4. Льченко Н. В. Концепція участі та методи залучення населення до розвитку територіальної громади // Державне управління: удосконалення та розвиток, 2010, № 7, – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=156>. (Дата звернення 25.04.2017)
5. Колісниченко Н. Участь громадян в управлінні територіями у контексті демократичної децентралізації // Актуальні проблеми державного управління, 2015, Вип. 2, С. 98–101.
6. Лиска О. Г. Участь територіальної громади в місцевому самоврядуванні // Державне будівництво, 2008, № 1. – URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/19.pdf>. (Дата звернення 25.04.2017)
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015

р. № 157-VIII. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. (Дата звернення 25.04.2017)

8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. (Дата звернення 25.04.2017)

9. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>. (Дата звернення 25.04.2017)

10. Foot J. Citizen involvement in local governance // Joseph Rowntree Foundation, 2009, June. – URL: <http://www.janefoot.co.uk/downloads/files/Citizen-Involvement.pdf>. (Accessed 25.04.2017)

REFERENCES:

1. Berezynskiy V. P. Politychna samoorganizatsiia hromad: sutnist yavlyshcha, synerhiia efektyv, formy proiavu: Monohrafiia [The Political self-organization of communities: the essence of the phenomenon, synergy effects, manifestations: monography]. – D.: Osvita, 2013. – 320 s.

2. Volkovetska S. V. Detsentralizatsiia yak osnovnyi element reformuvannya mistsevoho samovriaduvannya v Ukraini [Decentralization as the main element of local government reform in Ukraine] // Pravo: naukovy-informatsiinyi visnyk, 2015, № 11, S. 66–73.

3. Hroisman V. Mistse i rol detsentralizatsii vlady u protsesakh stanovlennia hromadianskoho suspilstva [The Place and role of decentralization of power in the processes of formation of civil society] // Demokratychne vriaduvannya: naukovy visnyk, 2015, Vyp. 15, – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_22. (Accessed 25.04.2017)

4. Ichenko N. V. Kontsepsiia uchasti ta metody zaluchennia naseleння do rozvytku terytorialnoi hromady [The Concept of participation and methods for attracting people to the development of the territorial community] // Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, 2010, № 7, – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=156>. (Accessed 25.04.2017)

5. Kolisnichenko N. Uchast hromadian v upravlinni terytoriiamy u konteksti demokratychnoi detsentralizatsii [The participation of citizens in the management of territories in the context of democratic decentralization] // Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, 2015, Vyp. 2, S. 98–101.

6. Lyska O. H. Uchast terytorialnoi hromady v mistsevomu samovriaduvanni [The Involvement of local communities in local government] // Derzhavne budivnytstvo, 2008, № 1. – URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/19.pdf>. (Accessed 25.04.2017)

7. Pro dobrovilne obiednannya terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 157-VIII. [On voluntary Association of territorial communities: the Law of Ukraine dated 05.02.2015, No. 157 VIII.] – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. (Accessed 25.04.2017)

8. Pro mistseve samovriaduvannya v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR. [About local government in Ukraine: Law of Ukraine from 21.05.1997, № 280/97-VR] – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. (Accessed 25.04.2017)

9. Pro orhany samoorganizatsii naseleння: Zakon Ukrainy vid 11.07.2001 r. № 2625-III. [On the bodies of self-organization of the population: Law of Ukraine from 11.07.2001. № 2625-III] – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>. (Accessed 25.04.2017)

10. Foot J. Citizen involvement in local governance // Joseph Rowntree Foundation, 2009, June. – URL: <http://www.janefoot.co.uk/downloads/files/Citizen-Involvement.pdf>. (Accessed 25.04.2017)

Березинский В. П., доктор политических наук, доцент, профессор кафедры политологии, Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара (Днепр, Украина), E-mail: visnukdnu@i.ua

Самоорганизационный потенциал общины в децентрализационных процессах в современной Украине.

Аннотация. Выявлено, что формами участия граждан в решении вопросов местного значения являются: выборы депутатов местных советов, сельских, поселковых и городских голов; участие в местных референдумах, общем собрании по месту жительства и общественных слушаниях; возможность поднять в порядке местной инициативы рассмотрение местным советом любого вопроса, относящегося к его компетенции. Выделены следующие функции членов общины на уровне местного самоуправления: индикация, оценивание, генерация, катализ, контроль. Определены следующие методы привлечения

общественности к процессу разработки и принятия решений местного значения: повышение уровня общественной информированности; консультации с общественностью; общественный контроль деятельности органов власти; стратегическое планирование развития общества.

Ключевые слова: самоорганизация общины, децентрализация власти, формы и методы участия граждан в местном управлении, роли децентрализации власти.

Berezinsky V., doctor of political Sciences, docent, professor of the Department of political science, Oles Honchar Dnipropetrovsk national University (Dnipro, Ukraine), E-mail: visnukdnu@i.ua

Self-organizing potential of the community in decentralization processes in modern Ukraine.

Abstract. *The article is to outline the self-organizing potential of the community in decentralization processes in modern Ukraine. In the context of decentralized processes one of the most promising forms of direct democracy is self-organization, which is important in solving problems of population residence and its cooperation with local authorities. It is shown that the nature of political self-organization in the community is self-preservation of its political system as a whole, which is due to the need for restoring equilibrium (optimal state) system, changing the direction of its evolution, alternating regimes of acceleration processes and deceleration processes of differentiation and homogenization system structure.*

It was revealed that the forms of citizens' participation in solving local issues are: elections of deputies of local councils, village, town and city heads; participation in local referendum, general meeting at the place of residence and public hearings; The possibility of raising by a local initiative the consideration by the local council of any matter within its competence. The following functions of community members at the local government level are highlighted: indication, assessment, generation, catalysis, control.

Also, self-organizing potential of community in decentralized processes can be solved through internal integrative characteristics, structural, mobilization, functional redistribution, democratization, avtonomization, tool, emancipatory and modernization roles of decentralization of power. The following methods of involving the public in the process of developing and adopting decisions of local importance are defined: raising public awareness; consultations with the public; public control of the activities of government bodies; strategic planning of the development of society.

Keywords: *self-organization of the community, decentralization of power, forms and methods of citizen participation in local governance, role of decentralization of power.*

УДК 342.52

Колюх В. В.,

доктор політичних наук, доцент кафедри політичних наук
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна), E-mail: visnukdnu@i.ua

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ БІЛЬШОСТІ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ VIII СКЛИКАННЯ

Анотація. *Розглянуто актуальний суспільно-політичний контекст функціонування інституту парламентської більшості у Верховній Раді України. Показано взаємозв'язок між формою правління та засадами формування правлячої коаліції. Окреслено перспективи оптимізації відповідних структурних аспектів діяльності українського парламенту в світлі необхідності утвердження демократичних політичних традицій в Україні.*

Ключові слова: *парламентська більшість, коаліція депутатських фракцій, парламентсько-президентська республіка, президентсько-парламентська республіка, президент, уряд.*

Відновлення дії положень конституційної реформи 2004 року та повернення до парламентсько-президентської форми правління на підставі відповідного Закону [1] надало нової актуальності питанням формування та діяльності